

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПРОГРАМА
ВИКОНАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Суми – 2022

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра туризму

ПРОГРАМА

**ВИКОНАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ
ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ПЕРШОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
(БАКАЛАВРСЬКОГО) СПЕЦІАЛЬНОСТІ 242 «ТУРИЗМ»
ФАКУЛЬТЕТУ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ**

Суми – 2022

УДК 651.38
ББК 76.5

Укладачі: к.пед.н., доцент Коваленко Олександр Вікторович;
к.б.н., доцент Баштовий Микола Григорович;
к.с.-г.н., ст. викладач Новікова Анна Віталіївна;
к.б.н., доцент Тихонова О. М.
д.п.н., професор Онопрієнко В. П.

**Коваленко О. В., Баштовий М. Г., Новікова А. В., Тихонова О. М.,
Онопрієнко В. П.**

М 38 **Науково-методичне забезпечення навчального процесу :** Програма виконання навчальної практики для здобувачів першого рівня вищої освіти (бакалаврського) спеціальності 242 «Туризм» факультету агротехнологій та природокористування / О. В. Коваленко, М. Г. Баштовий, А. В. Новікова, О. М. Тихонова, В. П. Онопрієнко. Суми. 2022. 33 с.

У програмі навчальної практики надаються методичні рекомендації до виконання спеціальних завдань з фаху та написання звіту студентами факультету агротехнологій та природокористування ОС «Бакалавр» спеціальності 242 «Туризм».

Рецензенти:

Крючко Л. В. – к.с.-г.н., доцент, доцент кафедри біотехнології і фітофармакології СНАУ

Гуцан С. І. – директор Приватного музею «Причал Одісея», м. Суми

Відповідальний за випуск:

Бакуменко О. М., к.б.н., доцент, в. п. декана факультету агротехнологій та природокористування.

Рекомендовано до видання навчально-методичною радою факультету агротехнологій та природокористування. Протокол № 5 від «19» грудня 2022 року

©Сумський національний
аграрний університет, 2022

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ.....	5
Програма навчальної практики.....	12
Організація і керівництво практикою.....	14
Оформлення звітності про проходження навчальної практики.....	17
Підведення підсумків практики та критерії оцінювання.....	20
Список рекомендованої літератури.....	22
Додатки.....	24

ВСТУП

Практична підготовка студентів закладів вищої освіти згідно із ст. 43 Закону України «Про вищу освіту» є однією з форм організації навчального процесу та обов'язковим компонентом освітньо-професійних програм для всіх освітньо-кваліфікаційних рівнів. Основним завданням практичної підготовки студентів є забезпечення якості підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр».

Практична підготовка студентів здійснюється у відповідності із Положенням про проведення практики здобувачів вищої освіти у Сумському національному аграрному університеті з урахуванням нормативно-правової бази щодо організації освітнього процесу в Університеті <https://snau.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/>

Програма та методичні вказівки проходження навчальної практики для студентів денної форми навчання розроблено відповідно цілей і завдань ОПП «Туризм» та навчального плану підготовки фахівців за ОС «Бакалавр».

Починаючи із четвертого семестру студенти спеціальності 242 «Туризм» проходять навчальну практику. Вона є логічним продовженням освітніх компонентів освітньої програми «Туризм», зокрема: Туристичні ресурси та технології їх використання, Історико-культурна діяльність в туризмі, Основи рекреології та курортної справи, Активний туризм, Екологічний туризм, Організація анімаційної діяльності. У період практики формуються основи досвіду фахової діяльності у сфері туризму, практичні вміння і навички, професійні якості особистості майбутнього фахівця.

Навчальна практика є важливою формою навчання студентів, яка покликана закріпити одержані теоретичні знання, застосувати їх на практиці, сформувати у майбутнього фахівця сфери туризму професійні вміння та навички самостійно вирішувати фахові питання, повніше розкрити індивідуальні здібності студентів, виховати потребу поповнювати свої знання та творчо їх використовувати.

Програму складено відповідно до затвердженого стандарту вищої освіти від 04.10.2018 року №1068 за спеціальністю 242 «Туризм» галузі знань 24 «Сфера обслуговування» для першого (бакалаврського) рівня освіти. Програма навчальної практики – це розгорнутий план професійної підготовки за спеціальністю. Програма практики відображає сукупність тематичних занять, з вказівкою їх термінів проведення, відповідно вимогам кваліфікаційної характеристики навчального плану. Методичні рекомендації мають на меті викладання основних положень та вимог до цілей, завдань і організаційних аспектів проходження практики. Практична підготовка передбачає безперервність та послідовність отримання необхідного обсягу практичних знань та вмінь відповідно до освітньо-професійної програми підготовки студентів бакалаврського рівня вищої освіти.

Метою навчальної практики є ознайомлення студентів зі змістом їх майбутньої професії, з характером та сферою професійної діяльності, з особливостями практичної діяльності підприємств туристичної галузі, роллю фахівців туристичного обслуговування у формуванні результатів діяльності підприємств туристичного бізнесу різних форм власності та організаційно-правових форм господарювання, їх конкурентного статусу на ринку та іміджу національного туристичного продукту на світовому ринку туристичних послуг.

Завдання навчальної практики: прищепити любов до майбутньої професії; визначити місце та роль фахівця туристичного обслуговування в розвитку ринку туристичних послуг, сервісні, маркетингові і фінансово-економічній діяльності підприємства; ознайомити з професійними вимогами до фахівця, необхідними практичними вміннями та навичками; ознайомити зі сферою майбутньої професійної діяльності, основними типами категорій професій та підприємств, які обслуговують туристів.

У результаті проходження виробничої практики здобувач вищої освіти повинен сформувати такі **програмні компетентності**:

Інтегральна компетентність

Здатність комплексно розв'язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК03. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК04. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК05. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК06. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК07. Здатність працювати в міжнародному контексті та полікультурному середовищі.

ЗК08. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК09. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми

ЗК10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК11 Здатність спілкуватися іноземними мовами.

ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК13. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК14. Здатність працювати в команді та автономно.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

СК15. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

СК16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

СК17. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

СК18. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління.

СК19. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

СК20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

СК21. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.

СК22. Розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем.

СК23. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.

СК24. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

СК25. Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку.

СК26. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести презентаційну роботу.

СК27. Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації.

СК28. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

СК29. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства

СК30. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу.

СК31. Здатність до організації різноманітних послуг в сфері зеленого туризму.

СК32. Здатність знаходити способи удосконалення туристичної інфраструктури для організації сільського зеленого туризму.

СК33. Здатність розуміти особливості специфікації різних форм та видів туризму, застосовувати регіональний підхід при формуванні турпродукту.

Програмні результати навчання:

ПРН01. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПРН02. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПРН06. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.

ПРН13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.

ПРН15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.

ПРН17. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПРН18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

ПРН20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН23. Вміння просувати вітчизняний та регіональний туристичний продукт на внутрішній та зовнішній ринок послуг.

Під час проходження практики здобувачі вищої освіти здобувають перші професійні знання та навички, що знадобляться в період подальшого навчання та роботі відповідно до обраного фаху.

Організація та керівництво практикою. Навчальну практику здобувачі вищої освіти проходять в державних та комерційних установах і закладах, підприємствах сфери обслуговування та культурно-розважальної сфери, фахівці яких спроможні забезпечити кваліфіковане керівництво практикою. Перелік можливих баз практик розміщено на веб-сторінці кафедри туризму: <https://agro.snau.edu.ua/kafedri/kafedra-turizmu/praktichna-pidgotovka-zdobuvachiv/>. Здобувачі вищої освіти можуть самостійно обирати об'єкт для проходження навчальної практики.

Практику студенти можуть також проходити в спеціалізованих фірмах та організаціях за кордоном. Зміст і завдання практики при цьому суттєво не змінюється за винятком особливостей, обумовлених законодавством країни, в якій студент практикується.

Організація, навчально-методичне керівництво та виконання програми навчальної практики забезпечується науково-педагогічними працівниками кафедри туризму факультету агротехнологій та природокористування. Викладачі кафедри забезпечують контроль і проводять консультації з усіх

питань практики. Відповідальність за організацію практики на виробництві покладається на керівників установ та організацій.

Основною формою організації праці є індивідуальна робота кожного здобувача вищої освіти під контролем досвідченого фахівця у сфері туризму (ментора від бази практики).

Під час практики студент зобов'язаний своєчасно і якісно виконувати завдання, передбачені програмою практики, набувати досвіду практичної роботи у туристичній сфері.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Навчальна практика покликана сформувати у студента певні професійні практичні знання, вміння та навички, необхідні для плідної роботи у сфері туристичного обслуговування та закріпити на практиці теоретичні знання з курсів професійної підготовки.

Відповідно до навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Туризм» у Сумському національному аграрному університеті навчальна практика проводиться в обсязі 6 кредитів ЄКТС, 180 годин (6 тижнів). Студенти проходять виробничу практику на туристичних підприємствах м. Суми або за місцем проживання в інших регіонах області чи України.

Студенти перед початком практики отримують *індивідуальні завдання*. Індивідуальні завдання для проходження навчальної практики розробляються керівниками від кафедри та погоджуються завідувачем кафедри туризму.

За результатами проведених досліджень здобувачі повинні опрацювати *наступні завдання*:

1) Вивчити природно-рекреаційну та історико-культурну складову туристично-рекреаційного та інфраструктурного потенціалу місцевості, населеного пункту чи ОТГ, де Ви проживаєте за відповідним планом:

ПЛАН

1. Загальна характеристика району (населеного пункту, ОТГ).
2. Природно-рекреаційний потенціал:
 - 2.1. Кліматичні ресурси,
 - 2.2. Водні ресурси,
 - 2.3. Бальнеологічні ресурси,
 - 2.4. Екологічні ресурси,
 - 2.5. Біотичні ресурси,
 - 2.6. Спелеологічні ресурси,
 - 2.7. Ресурси природно-заповідного фонду (ПЗФ).
3. Історико-культурна спадщина:

- 3.1. Пам'ятки історії та культури,
- 3.2. Пам'ятки містобудування та архітектури,
- 3.3. Археологічні пам'ятки,
- 3.4. Етнічні та етнографічні пам'ятки,
- 3.5. Інші культурні пам'ятки.

4. Інфраструктура для активного та специфічних видів туризму.

2) Підготувати промо-ролик або презентацію про туристичну привабливість місцевості, де Ви проживаєте.

3) Дати характеристику одному туристичному або екскурсійному маршруту Вашого регіону проживання та опис основних туристичних атракцій по ходу маршруту.

4) Підготувати опис 1-го туристичного маршруту, або 1-єї екологічної стежки, або 1-го екскурсійного маршруту в межах регіону Вашого проживання для можливості подальшого розміщення інформації на туристичних порталах відповідного регіону.

Етапи роботи та кількість днів практики, які плануються на виконання кожного етапу представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

№ з/п	Етапи роботи	Кількість днів
1.	Вивчити природно-рекреаційну та історико-культурну складову туристично-рекреаційного та інфраструктурного потенціалу місцевості, населеного пункту чи ОТГ, де Ви проживаєте за відповідним планом	8
2.	Підготувати промо-ролик або презентацію про туристичну привабливість місцевості, де Ви проживаєте	3
3.	Дати характеристику одному туристичному або екскурсійному маршруту Вашого регіону проживання та опис основних туристичних атракцій по ходу маршруту	5
4.	Підготувати опис 1-го туристичного маршруту, або 1-єї екологічної стежки, або 1-го екскурсійного маршруту в межах регіону Вашого проживання для можливості подальшого розміщення інформації на туристичних порталах відповідного регіону	10
5.	Оформлення звіту	4
Всього		30

ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Відповідальність за організацію, проведення і контроль навчальної практики покладається на керівників практики від кафедри туризму, завідувача кафедри туризму та декана факультету агротехнологій та природокористування Сумського НАУ.

Практика студентів проводиться в учбових корпусах та виробничих базах університету, кращих готельних та туристичних підприємствах м. Суми та Сумської області (інших регіонів України, де мешкають студенти).

Об'єктами практики можуть виступати підприємства туристичної індустрії різних форм власності, видів господарської діяльності, організаційно-правового статусу, що є юридичними особами і відповідають вимогам програми.

Це мають бути підприємства, що застосовують передові форми та методи організації обслуговування туристів та управління. На підприємствах керівниками є висококваліфіковані фахівці, особливо менеджери різних рівнів управління, які сприяють студентам у здобутті професійних навичок та вмінь.

З цими підприємствами Сумський НАУ укладає відповідні договори на проведення практики. Крім того, *студенти можуть самостійно підібрати для себе відповідне місце практики* та пропонувати його як об'єкт проведення практики, але при цьому повинні бути витримані умови, які ставить навчальний заклад перед підприємствами, що є базами практики.

Організаційно-методичне забезпечення практики передбачає вирішення наступних питань:

- надання інформації студентам про завдання практики, терміни її проходження та вимоги до об'єктів практики;
- сформування пакету документів, які підтверджуватимуть згоду підприємства на здійснення керівництва практикою у строки встановлені кафедрою;

- інструктажу студентів щодо дотримання умов техніки безпеки при проходженні практики.

Навчально-методичне керівництво навчальною практикою та призначення керівників здійснюється завідувачем кафедри туризму. При оформленні на практику студент повинен отримати на кафедрі наступний комплект документів:

- направлення на практику від СНАУ;
- щоденник практики;
- програму практики;
- індивідуальне завдання.

Індивідуальним завданням є розробити власні фото- (відео-) матеріали вивчених туристично-рекреаційних ресурсів (об'єктів) обраного міста (району) та навести їх в додатках до звіту з практики (на електронному носії), а також підготовка документації для проведення екскурсії та практична організація фрагменту екскурсії.

Перед виходом на практику студент має:

- пройти вступний інструктаж з організації проходження практики;
- пройти інструктаж з техніки безпеки;
- отримати завдання від керівника практики;
- отримати зразки документації (ДОДАТКИ А, Б, В).

Після закінчення практики студент здає звіт з практики і щоденник практики на кафедру.

Обов'язки здобувача. Здобувач зобов'язаний:

- до початку практики одержати на кафедрі направлення на практику, її програму і щоденник, а також консультації з питань оформлення усіх необхідних документів;

- своєчасно прибути на базу практики;
- систематично вести щоденник практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівника;

- дотримуватися правил з охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;

- дотримуватися правил внутрішнього розпорядку підприємства (установи, організації);

- нести відповідальність за виконану роботу;

- демонструвати вихованість, культуру ділового спілкування, ввічливість, професіоналізм, зразково поводитися;

- своєчасно оформити звітну документацію і захистити звіт з практики.

За порушення трудової дисципліни і правил внутрішнього трудового розпорядку студенти несуть дисциплінарну відповідальність перед адміністрацією університету та базою практики.

До керівництва навчальною практикою здобувачів спеціальності 242 «Туризм» залучаються досвідчені викладачі кафедри туризму. **Керівник практики від університету:**

– забезпечує проведення всіх організаційних заходів у закладі вищої освіти щодо підготовки та організації практики студентів ;

- здійснює інструктаж про порядок проходження практики, надає студентам-практикантам відповідні документи (направлення, робочу програму практики, щоденник, індивідуальне завдання для формування інформаційної бази);

- здійснює методичне керівництво і систематично консультує студентів з питань практики;

- дає індивідуальні рекомендації кожному студенту, які інформаційні джерела доцільніше використати під час підготовки завдань залежно від типу підприємства;

- забезпечує студента необхідною учбовою інформацією; контролює, аналізує й оцінює подану студентами звітну документацію, складену за результатами виконання програми;

- приймає та оцінює звіт, а також приймає залік з практики.

ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТНОСТІ ПРО ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

По завершенні виробничої практики студенти подають керівнику:

- звіт;
- щоденник практики, підписаний керівником практики від підприємства та завірений на підприємстві печаткою (ДОДАТОК Б);
- характеристику на студента з місця проходження практики із загальною його оцінкою (за шкалою від «незадовільно» до «відмінно»). В характеристиці зазначається коло виконуваних робіт, дається характеристика ставлення студента до виконання обов'язків, зазначається здатність до самостійної роботи. Характеристика підписується керівником підприємства чи організації, на якому студент проходив виробничу практику та завірється печаткою підприємства (ДОДАТОК В).

Оформлення звіту по навчальній практиці. Після закінчення практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Метою складання звіту є визначення ступеня повноти вивчення об'єкту практики і виконання студентом Програми практики. Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх розділів Програми практики та індивідуального завдання.

Першою сторінкою звіту є *Титульний аркуш* (ДОДАТОК А).

Другою сторінкою є *Зміст*, приклад якого надано у ДОДАТКУ Г.

Наступною частиною звіту є Вступ. У *вступі* студент повинен сформулювати основну мету, завдання практики, а також коротко описати діяльність бази практики.

В *основній частині* розкривається зміст практики відповідно до Програми практики.

У *висновках* формулюється практичне значення та основні висновки про діяльність підприємства, установи чи організації, які розглядалися під час практики.

Додатками до звіту можуть бути копії документів, значні за обсягом таблиці, схеми, фото звіти, тощо.

Вимоги до оформлення звіту з навчальної практики. Результати проходження практики студент оформляє як *письмовий звіт* та у вигляді *презентації*. Він повинен мати чітку побудову, логічну послідовність, переконливу аргументацію, доказовість висновків і обґрунтованість рекомендацій.

Загальний *обсяг* складає до 20 сторінок формату А4. *Поля* слід залишати з чотирьох сторін аркушу: *ліве* – 30 мм, *праве* – 10 мм, *верхнє і нижнє* – 20 мм. *Шрифт* – Times New Roman, *кегель* – 14, *інтервал* – 1,5. Текст друкується на одній стороні аркушу. *Сторінки* роботи повинні бути пронумеровані (у правому верхньому кутку аркуша), нумерація наскрізна, починаючи з першої сторінки (на першій сторінці номер не ставиться). Аркуші роботи повинні бути зшиті. Якщо у звіті є малюнки і таблиці на окремих сторінках, а також додатки – їх необхідно включити в наскрізну нумерацію.

Таблиці розміщуються в тексті роботи одразу після абзацу, який містить перше посилання на цю таблицю (за винятком великих за обсягом таблиць, які необхідно винести у додатки). Слово «Таблиця» з вказівкою її порядкового номера друкується із вирівнюванням по правому краю, а її назва – на наступному рядку із вирівнюванням по центру.

Схеми, рисунки і діаграми розміщуються в тексті роботи одразу після абзацу, що містить перше посилання на цю схему (рисунок). Нумерація рисунків – наскрізна із використанням арабських цифр. Назва рисунку друкується безпосередньо під ним.

Презентація повинна бути виконана у редакторі Microsoft Power Point або інших і має наочно та вичерпно описувати діяльність підприємства чи організації, та відображати результати виконання індивідуального завдання. Презентація має допомагати студенту під час захисту звіту, доповнюючи й уточнюючи надані дані. *Обсяг презентації* – 10-15 слайдів.

Оформлення щоденника практики. Під час практики студент опрацьовує матеріали у відповідності з програмою та веде щоденник, у якому відображається вся його поточна робота і який повинен включати в себе:

- календарний план виконання студентом програми відповідної практики з оцінкою його виконання;
- план роботи, який складається разом з керівниками практики від кафедри і підприємства;
- висновки і пропозиції студента по результатах проходження відповідної практики;
- підсумкове попереднє оцінювання роботи студента за період практики керівником від підприємства.

Після прибуття в організацію в щоденнику робиться відповідна відмітка про прибуття практиканта, вноситься індивідуальний графік його роботи, у ньому відзначається вся пророблена робота за кожен день проходження практики.

Щоденник регулярно перевіряється і підписується керівником практики від підприємства. Після завершення практики щоденник підписується студентом і завіряється підписом керівника практики і печаткою підприємства. По закінченню практики студенти готують звіт, підписують його на підприємстві чи в організації та представляють на кафедру не пізніше 10 днів після повернення з практики.

ПІДВЕДЕННЯ ПІДСУМКІВ ПРАКТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оформлений звіт разом із заповненим щоденником студент подає на перевірку керівникові практики від підприємства чи організації. Останній знайомиться зі звітом, візує його на титульному аркуші (при умові позитивної оцінки), готує характеристику на студента, у якій дається оцінка виконання програми практики, змісту та оформлення звіту.

В перший тиждень після закінчення навчальної практики студент здає на кафедру оформлений належним чином звіт. Його перевіряє та оцінює керівник практики. У випадку наявності суттєвих відхилень від вимог щодо змісту та оформлення звіту, він повертається на доопрацювання. За результатами перевірки виставляється диференційована оцінка, яка фіксується на титульному аркуші звіту, у відомості і заліковій книжці.

При оцінюванні звіту з навчальної практики враховуються критерії, представлені нижче (табл. 2 та 3):

Таблиця 2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
69-74	D		
60-68	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії диференціації оцінок

Оцінка	Критерії диференціації
Відмінно	Зміст і оформлення звіту та щоденника бездоганні. Характеристика студента позитивна. Повні і точні відповіді на всі запитання під час обговорення результатів практики.
Добре	Несуттєві зауваження щодо змісту й оформлення звіту та щоденника. Характеристика студента позитивна. У відповідях на запитання під час обговорення результатів практики студент допускає окремі неточності, хоча загалом має тверді знання.
Задовільно	Недбале оформлення звіту та щоденника. Переважна більшість питань програми практики у звіті висвітлена, однак мають місце окремі помилки. Характеристика студента в цілому позитивна. При відповідях на запитання під час обговорення результатів практики студент відчуває себе невпевненим, збивається, припускається помилок, не має твердих знань.
Незадовільно	Таку оцінку виставляють студентіві, якщо у звіті висвітлені не всі розділи програми практики, або звіт підготовлений не самостійно. Характеристика студента, що стосується ставлення до практики і трудової дисципліни – негативна. На запитання під час обговорення результатів практики студент не дає задовільних відповідей.

Студент, який не виконав програму практики без поважних причин, відраховується з університету. В окремому випадку йому може бути надано право проходження практики повторно під час канікул. Студент, який повторно отримав негативну оцінку з практики, відраховується із закладу вищої освіти.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гаврилов В.П. Інформаційні системи і технології в туризмі : навч. посіб. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2016. 168 с.
2. Галасюк С. С., Нездоймінов С. Г. Організація туристичних подорожей та екскурсійної діяльності : навч. посіб. Друге видання, доповнене і допрацьоване. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2016. 248 с.
3. Герасименко В. Г., Замкова А. В. Організація транспортних подорожей і перевезень туристів: навч. посібник. Харків : Бурун Книга, 2011. 112 с.
4. Грушка О. Р. Туристичне краєзнавство : монографія. Київ : Либідь, 2008. 270 с.
5. Закон України «Про туризм» від 15 вересня 1995р. URL : <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80>.
6. Інфраструктура туризму: опорний конспект лекцій [для студентів усіх форм навчання спеціальності 242 «Туризм»]. Укладачі: О. В. Поступна, Н. А. Леоненко; Нац. ун-т цивільн. захисту України. Харків : НУЦЗУ, 2020. 310 с.
7. Кляп М. П., Шандор Ф. Ф. Сучасні різновиди туризму : навч. посіб. Київ : Знання, 2011. 334 с.
8. Мальська М. П., Бордун О. Ю. Організація та планування діяльності туристичних підприємств: теорія та практика: навч. посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 248 с.
9. Мальська М. П., Худо В. В. Туристичний бізнес: теорія та практика. Підручник, 2-ге вид. перероб. та доп. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
10. Мельниченко О. А., Шведун В. О. Особливості розвитку індустрії туризму в Україні : монографія. Харків : Вид-во НУЦЗУ, 2017. 153 с.
11. Невенченко А. І. Інфраструктура туризму : конспект лекцій. Івано-Франківськ : ІФНТУНГ, 2016. 95 с.

12. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 24 – Сфера обслуговування, спеціальність 242 – Туризм. Наказ Міністерства освіти і науки України 04.10.2018 р. № 1068. Київ : Офіційне видання МОН, 2018.

13. Туристична діяльність в Україні. Сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. URL:

http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/tur.htm.

14. Туристичні послуги в Україні : зб. нормативних актів. Київ : Хрінком Інтер, 2014. 320 с.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ АГРОТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
Кафедра туризму

ЗВІТ
ПРО ПРОХОДЖЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ

Студента (ки) _____ курсу _____ групи
спеціальності _____

(прізвище та ініціали)

Керівник _____

(посада, вчене звання, науковий ступінь, П.І.Б)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____ Оцінка: ECTS _____

Суми – 202__

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЩОДЕННИК ПРАКТИКИ

_____ (вид і назва практики)

студента _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

Факультет агротехнологій та природокористування

Кафедра, циклова комісія _____

Освітній ступінь _____

Спеціальність _____
(назва)

_____ курс, група _____ форма навчання _____

Студент _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

прибув на підприємство (організацію, установу) „____” _____ 20__ р.

(підпис, печатка) _____
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

Вибув з підприємства (організації, установи) „____” _____ 20__ р.

(підпис, печатка) _____
(посада, прізвище та ініціали відповідальної особи)

**ХАРАКТЕРИСТИКА
СТУДЕНТА-ПРАКТИКАНТА**

(П.І.Б, курс, спеціальність, факультет)

Проходив(ла) виробничу (навчальну, переддипломну) практику в

(назва підприємства чи організації (установи) місце розташування)

з _____ по _____

Назвати види робіт, у яких брав участь практикант, ступінь проявлених ним умінь і навичок, відношення його до роботи _____

Виконання громадських доручень, контакт з колективом _____

Зауваження щодо виконання програми практики і організаторських здібностей практиканта, готовність до самостійної роботи _____

Зауваження фахового характеру _____

Зауваження дисциплінарного характеру _____

Кількість прогулів _____

Оцінка за практику « _____ »
(відмінно, добре, задовільно, незадовільно)

Дата « _____ » _____ 20 _____ р.

Керівник підприємства (установи) _____
(підпис) _____ (П.І.Б.)

М.П.

Рекомендована структура звіту з практики

ЗМІСТ

ВСТУП (мета, завдання практики)

1. Природно-рекреаційна та історико-культурна складова туристично-рекреаційного та інфраструктурного потенціалу місцевості, населеного пункту чи ОТГ (*назва*).

1.1. Загальна характеристика району (населеного пункту, ОТГ)

1.2. Природно-рекреаційний потенціал

1.2.1. Кліматичні ресурси

1.2.2. Водні ресурси

1.2.3. Бальнеологічні ресурси

1.2.4. Екологічні ресурси

1.2.5. Біотичні ресурси

1.2.6. Спелеологічні ресурси

1.2.7. Ресурси природно-заповідного фонду (ПЗФ)

1.3. Історико-культурна спадщина

1.3.1. Пам'ятки історії та культури

1.3.2. Пам'ятки містобудування та архітектури

1.3.3. Археологічні пам'ятки

1.3.4. Етнічні та етнографічні пам'ятки

1.3.5. Інші культурні пам'ятки

1.4. Інфраструктура для активного та специфічних видів туризму.

2. Характеристика туристичного або екскурсійного маршруту (*назва*) та опис основних туристичних атракцій по ходу маршруту.

3. Опис туристичного маршруту, або екологічної стежки, або екскурсійного маршруту в межах регіону (*назва*) для можливості подальшого розміщення інформації на туристичних порталах регіону.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Коваленко Олександр Вікторович

Баштовий Микола Григорович

Новікова Анна Віталіївна

Тихонова Олена Михайлівна

Онопрієнко Володимир Петрович

**Програма виконання навчальної практики
для здобувачів першого рівня вищої освіти
(бакалаврського) спеціальності 242 «Туризм»
факультету агротехнологій та природокористування**

Суми, РВВ, Сумський національний аграрний університет,
вул. Г. Кондратьєва, 160

Підисано до друку: грудень, 2022 р.

Формат А5:

Гарнітура Times New Roman

Тираж: 100 примірників

Замовлення _____

Ум. друк. арк. 1,6
